

Cătălin Dorian Florescu:

„Să vezi un om, să-i auzi vocea și să încerci să-i înțelegi sufletul”

Î: Ați scris un prim articol dintr-un șir de articole despre București, pe site-ul *Deutsche Welle*, în care spuneți: „Ca-n vremurile totalitarismului, Bucureștiul este pe punctul de a se transforma în fantomă, în anumite zone. Durerile fantomă sunt tot mai acut resimțite”. Și-n articolul acesta vedeți Bucureștiul lipsit de memorie, un oraș trecut printr-o ruptură care și-a pierdut identitatea, ca un fel de emigrant.

C.D. Florescu: Aveți dreptate, nu m-am gândit la această chestie, Bucureștiul ca un fel de emigrant în propria țară, de fapt. Ca să știe cei care ne ascultă și ne văd despre ce este vorba: am venit anul trecut cu o burșă la București, aveam o temă, o idee, dar putea să se întâmple oriunde altundeva în țară. Aveam nevoie de o casă, de o stradă. Munca de cercetare la **Bărbatul care aduce fericirea**, muncă care e esențială pentru mine, aici, în București, a ținut doi ani jumate. Când intri în viață și începi să cauți, să fii curios și să pui întrebări, să vorbești cu oamenii și să te uiți de jur împrejur, minunându-te că ceea ce vezi există, este posibil, vezi frumusețea și urâciunea în același timp. Nu fac judecăți, nu spun cât e de groaznic sau nu, ci adun, adun, ca o prismă care are multe fețe prin care se vede realitatea. Ajungând la București, văzând o anumită stradă, nu voi spune care, dintr-o anumită piață, mi-am dat seama că voi scrie aici despre București, că voi scrie un roman. Acțiunea mea o voi muta aici.

Eu fiind timișorean, bănățean, Bucureștiul pentru mine era un loc agasant. Luam mașina și plecam prin țară, până anul trecut. Începând de anul trecut am o relație foarte intimă cu Bucureștiul, fără să-l iubesc neapărat, dar știu atât de multe lucruri pentru că am citit, i-am cutreierat străzile, ceea ce am făcut și-n New York pentru **Bărbatul care aduce fericirea**. Văd Bucureștiul ca foarte contradictoriu, are părți intime, frumoase, ascunse în spatele blocurilor, are zone încă puțin pătate, dar are și partea cealaltă. Uneori sunt una lângă alta și atunci te doare într-adevăr sufletul. Are părți care se transformă în fantome, case care cad, nu mai sunt decât puțini ani ca să le salvezi, cartiere care au dispărut, știu foarte bine, Uranus, Mihai Vodă, distruse de totalitarism, de voința unei singure persoane, biserici dispărute unde au rămas goluri. Biserica Enei, așa cred că se cheamă, cea din spate de la Arhitectură, a fost distrusă în '77, a fost trasă jos noaptea, cu lanțuri, există trei fotografii făcute noaptea, unde acum e numai un gol. E un cazinou, un grup de copaci. Apoi, cimitire mutate, sate dispărute. Am aflat toate aceste lucruri și da, văd Bucureștiul așa, ca o parte care dispăre, ca o parte care se transformă într-un mod haotic, care nu este frumos și o parte care încă, încă, ca reziliența omului, încearcă mai departe, să existe, să se opună distrugerii.

Î: Acordați o importanță mare primelor fraze din capitole. Ele au o rezonanță anume și fixează desfășurarea poveștii.

C.D. Florescu: Două lucruri în această privință – aveți dreptate. Cizelez ceea ce scriu, dar pentru că eu dau valoare relaționării în viața concretă și limbajului concret, de exemplu, acum cu dvs. Dvs mă vedeți și-mi vedeți sufletul prin ceea ce spun, sigur, și prin gestică. Este o hotărâre a ceea ce arăt, am hotărât și mă arăt și

prin limbaj, dau importanță și modului oral de a povesti. Pentru mine, marea literatură din cărți, sigur, e importantă, dar nu e cu totul diferită de acea mare capacitate a unor oameni de a-ți povesti viața și istoria, într-un mod oral. De aceea nu construiesc foarte greoi, descriu pur și simplu. Văd literatura mea ca pe un fel de fereastră prin care cititorul să se uite și să vadă tot ce este înăuntru, bogăția, și apoi să-și creeze el un sens din ceea ce vede. De aceea păstrez limbajul așa de clar, nu simplist, dar simplu. Desigur, am o înclinație spre poezie, de exemplu, romanul **Iacob se hotărăște să iubească** începe cu “în orice furtună se ascunde un diavol”, pentru că există gândirea magică la poporul așa-zis simplu că diavolul se ascunde de ochii lui Dumnezeu și creează furtuna. Sau romanul despre care vorbim, **Bărbatul care aduce fericirea**, începe cu fraza, nu știu dac-o citez bine, Fluviul adică, East River, prelua morții... haideți, s-o citesc: **Râul primea morții cu blândețe, ca și cum ar fi știut că sunt niște morți deosebiți** – este East River și sunt copiii ghetoului, ai imigranților care sunt duși la bordul navei, deci sunt morți deosebiți.

Da, sunt foarte atent la prima frază, pentru că ea deseori dă ritmul textului, chiar și muzica, și coloratura emoțională. De exemplu, maseurul orb care, după câte îmi amintesc, începe cu cele două fraze: **mai exista o sămânță de frumusețe. Atâta timp cât credeam, eram în siguranță**. E mult mai melancolic.

În aceste două fraze e tot romanul, e ca o plantă în sămânță. Cine vorbește? De ce e melancolic? Ce s-a întâmplat în viața lui, ca să ajungă la această situație, să creadă că mai există doar o sămânță de frumusețe, nu un copac de frumusețe, ci o sămânță. De ce dispăre frumusețea din viața lui? Ce fel de frumusețe? Sigur că nu e vorba de o frumusețe estetică. Ce fel de siguranță? La ce ne referim?

În aceste prime două fraze e aproape tot ce apoi se desfășoară. În plus, ca metronomul pentru muzician, îți dă tactul, tac, tac, tac, îți dă muzicalitatea, îți dă coloratura emoțională. **Zaira** e un alt roman de-al meu, care e la fel de dramatic, dar are cu totul altă nuanță. Începe cu fraza: Prima călătorie ametoitoare din viața mea a fost aceea prin mama. Este ca o poveste de fapt, dar foarte dură, se petrece timp de o sută de ani, între Europa și America.

Cum ajung la această primă frază? În parte este un mister și trebuie să rămână așa. Eu îmi explic aceasta prin relaționarea poetică pe care o am cu lumea, de care aș vorbit la început, modul meu de a scrie. Nu vine dintr-o pasivitate, nu va veni niciodată dintr-o orbire față de lume, dintr-o lipsă de emoții, dintr-o lipsă de empatie. Din contra, este lupta pentru mine însumi, pentru a rămâne viu și a ieși pe stradă și a vedea suferința umană sau frumusețea umană, un copil sau un cerșetor. Unui om în vârstă, care o viață a lucrat, îi văd zbârciturile mâinii, ale pielii, feței, corpul transformat de muncă. Văd un copac, o privesc, un bloc comunist. Important este acest lucru, să fie un întreg între percepție, emoție și cogniție, deci gânduri și mișcare – să acționezi, să te implici în viață, să ai ceea ce eu numesc această relaționare poetică cu viața, să vezi în spatele sau prin **Hülle**, în germană prin suprafața pe care o vedem oricum, imediat, să treci prin ea și să vezi în interiorul lui. Să vezi un om, să-i auzi vocea

și să încerci să-i înțelegi sufletul. Și dacă faci așa, nu tot timpul, și nu e obositor, e de fapt numai un mod de a fi, la un moment dat poate se creează acea frază care ar putea fi: **râul primea morții cu blândețe**, ca și cum ar fi știut că sunt niște morți deosebiți. Se putea spune și altfel: familiile își aduceau morții la marginea râului și morții erau urcați cu sicriul pe navă. Suna altfel. Unii scriitori care scriu foarte realist pot scrie și așa. Și cei mai buni fac performanță și scriu bine. Nu este modul meu. Încerc să creez imagini inedite și să văd dincolo de aparență.

Un mare regizor care m-a influențat foarte mult tocmai prin capacitatea de a crea niște imagini proaspete, poetice, de o mare frumusețe a fost Federico Fellini, nu știu dacă divagăm acum, dar e un film superb. Filmul lui **Otto e mezzo, Opt și jumătate**, începe cu un somn claustrofobic al eroului principal, care este închis într-o mașină, nu poate deschide ușile, începe să dea cu mâinile, cu picioarele în parbriz, și totul se umple de aburul respirației lui. În jurul lui, în față, în spate și lateral sunt ale mașini din care oamenii se zgâiesc la el în tăcere deplină. Dintr-un autobuz ies mâini. Se aude numai respirația lui. **Cut!**, taie Fellini, după aceea îl vezi pe acest bărbat care în viața lui se află într-o situație dificilă, este regizor și este într-un blocaj de creație, nu știe ce să mai facă, îl vezi cum se află dea-

supra mașinilor și iese ca un Christos afară, cu mâinile întinse, din tunel, și se îndreaptă spre nori și zboară. Al treilea lucru, la un moment dat începe să cadă din nori și cel care se uită la film vede că e tras de o ață în jos, și cade spre o plajă și cine-l trage de ață? Este avocatul lui. Ca să-i spună că are datorii și toată lumea așteaptă să facă noul film.

Un alt regizor ar fi putut să facă un dialog în care se povestea acest lucru, am probleme, nu știu..., nu ieșea miracolul și magia lui Fellini care a transformat o situație existențială în artă, în imagini. A descris acea dilemă existențială a protagonistului său, jucat de Marcello Mastroianni.

Acest lucru încerc să-l fac și eu, desigur în scris. Aș fi putut spune morții sunt duși în sicrie și luați la bord, dar nu... mai bine râul să vadă cum morții sunt duși, să-i ia și să-i ducă la bord.

Am avut impresia că mă uit ca din râu, dinăuntru apei mă uit în sus și văd oarecum transformată imaginea prin apă. Văd cum aceste sicrie sunt duse la bord, cum mamele încep să bocească, cum crește sunetul acestui bocet care e, de-o parte, gaelic, deci irlandez, pe de-o parte, idiș, evreiesc, italian. Ei erau protagoniștii care trăiau în ghettou pe atunci. ■ (L.P. contributors.ro)

Cătălin Dorian Florescu (n. 27.08.1967, Timișoara) trăiește în Elveția din 1982. A urmat studii de psihologie și psihopatologie la Zürich, specializându-se în terapia umanistă Gestalt. După absolvire a lucrat ca psiholog într-un centru de reabilitare pentru dependenții de droguri. Din 2001 este scriitor liber-profesionist. A publicat romanele **Wunderzeit (Vremea minunilor, 2001)**, **Der kurze Weg nach Hause (Scurtul drum spre casă, 2002)**, **Der blinde Masseur (Maseurul orb, 2006)**, **Zaira (2008)**, **Jacob beschließt zu lieben (Jacob se hotărăște să iubească, 2011)** și **Der Mann, der das Glück Bringt (Bărbatul care aduce fericirea, 2016)**, apariții care s-au bucurat de o primire entuziastă în Elveția, Austria și Germania. Cărțile sale au fost traduse în peste zece limbi. Semnează periodic articole și eseuri în presa de limbă germană. Este laureat al premiului literar „Andreas Gryphius” pentru întreaga operă (2018).

„Îmi văd romanul nu numai ca pe o poveste despre cum îți cauți locul în lume, ci și despre cum poți găsi prin narațiune calea spre celălalt.” (C.D. Florescu)

„C.D. Florescu a scris un roman fulminant despre un secol de rătăcirii, izgoniri, evadări, de căutare a norocului... Un roman în care abundă fantezia, frumusețea și imaginile fantastice. Florescu a dovedit și până acum că este un povestitor talentat. Aici ne oferă culmea creației sale.” (ELKE HEIDENREICH, STERN)

Trei generații și două povești împletite într-un fir care pendulează peste Atlantic, între East River și Dunăre, între Sulina și Coney Island, între Broadway și o leproserie dobrogeană. Pe fundal se profilează, în secvențe memorabile, freamătul Americii de început de secol XX, peisajul sălbatic al Deltei, tragedia Turnurilor Gemene și crâmpie din România de ieri și de azi. Vocile cărora Cătălin Dorian Florescu le dă glas – Ray, artist de vodevil de pe Coasta de Est, și Elena, crescută în orfelinate și familii adoptive, lucrătoare într-o fabrică de textile – continuă să rezoneze în mințile și inimile cititorilor și după deznodământul magistral.